

PLANTERINGEN

ARKITEKTUR - KONST - NATUR

PLANTERINGEN

från sandlyckor till bostäder och industrier

Planteringen är en av Helsingborgs största stadsdelar och sträcker sig hela vägen från i höjd med Sydhamnsgatan i norr till Holger Danskes gata i söder med järnvägen och Lussebäcken som gräns i öster. Inom stadsdelen finns en rad områden med olika karaktär, som nedan beskrivs var för sig.

Stadsdelen Planteringen, eller Raus plantering som det tidigare kallades, har sitt namn efter de tallar som planterades i början av 1800-talet för att binda flygsanden på det stora obebyggda markområdet mellan Helsingborg och Råå. Vid denna tid slutade stadsbebyggelsen i höjd med nuvarande Furutorpsgatan och söder därom började det vidsträckta markområde som var s.k. fäladsmark, d.v.s. det användes huvudsakligen för bete. Vid ett skifte (markuppdelning) i slutet av 1700-talet hade fäladsmarken delats upp mellan Helsingborgs stad och Raus socken varmed stadsgränsen lagts strax norr om nuvarande Sydhamnsgatan. Några decennier senare delades fäladsmarken mellan gårdarna i Raus och Pålstorps byar som var och en fick smala skiften från landsvägen (Planteringsvägen) till Öresund.

Förutom enstaka landsvägshus här och där i Planteringen var det vidsträckta markområdet obebyggt fram till 1800-talets slut. Då påbörjades styckningen av de smala markskiftena till byggnadstomter. Det började på 1870-talet närmast stadsgränsen i norr och fortsatte sedan successivt söderut. På 1890-talet drogs en järnväg från staden till Ramlösa och Råå som

passerade genom Planteringen och gav upphov till Industrigatan. Vid samma tid byggdes de första industrierna i området och åren kring sekelskiftet 1900 var byggnadsverksamheten mycket livlig. En stor mängd större och mindre bostadshus för arbetare, men också en del borgerliga villor uppfördes i Planteringens olika områden.

Eftersom Planteringen låg utanför stadsgränsen fanns inga regler för byggandet såsom det gjorde i staden. Samhället präglades av en fribyggaranda som tidvis nästintill gränsade till Vilda Westernstämning. För att stävja det vildvuxna samhället beslutades år 1904 att Planteringen skulle bli ett s.k. municipalsamhälle, vilket bl.a. innebar att man fick byggnadsnämnd och stadsplan. Redan 1918 upplöstes municipalsamhället då Planteringen inkorporerades med Helsingborgs stad. Som en del av Helsingborg och med stadsplaner och byggnadsnämnd som styrmedel uppfördes under mellankrigstiden en stor mängd hyreshus, men även en del villor i stadsdelen. Dessa, som till större delen står kvar, var välbyggda och fick ofta fasader av tegel från t.ex. Helsingborgs Ängtegelbruk.

Efter andra världskriget påbörjades en omfattande sanering i Planteringen. Det äldsta området i norr började saneras mellan 1950- och 1980-talen. På 1960- och 70-talen revs större delen av den äldre bebyggelsen i Valhallaområdet p.g.a. att det planlades för industriändamål. Nedsmutsningen från Kopperverket

gjorde att området ansågs mindre lämpligt för bostäder. Kring 1980 revs flera av stadsdelens äldre industribyggnader och ersattes av mer småskalig bostadsbebyggelse. Parallellt med rivningarna fortsatte utbyggnaden av i synnerhet Miatorp och Högasten under 1950- och 60-talen. Under 1990-talet stod byggnadsverksamheten still i Planteringen, men de senaste åren har intresset för stadsdelen åter väckts till liv.

Planterings centrum

Kring 1800-talets mitt byggdes en rad med landsvägshus längs Planteringsvägen från stadsgränsen och fram till nuvarande Tallgatan. Väster därom började man stycka ut tomter i stor skala på 1870- och 80-talen. Tomterna lades ut längs med långa gator som drogs hela vägen mellan Planteringsvägen och Öresund.

Industrigatan vid Sandviksgatan. Foto Hugo Johansson 1930-tal.

På dessa tomter uppfördes mindre bostadshus av arbetare och hantverkare. Rester av denna bebyggelse hittar man idag bl.a. utmed Sandviksgatan. Kring 1900 byggdes många hyreshus i området av vilka några står kvar än idag. Efterkrigstidens saneringar gick hårt fram i området. Den äldsta bebyggelsen revs på 1950- och 60-talen och ersattes av storskaliga affärs- och flerbostadshus som t.ex. kv. Rosenknoppen. Även bygget av Sydhamsngatan medförde stora rivningar. På 1970- och 80-talen fortsatte man saneringen genom att riva större delen av hyreshus- och industribebyggelsen från tiden kring 1900. Nybyggena från denna tid blev mestadels lägre och bättre anpassade till omgivningen.

Egnahems kvarteren

Till följd av det nästan obefintliga bostadsbyggandet under första världskriget rådde en skriande bostadsbrist i början av 1920-talet. Den försökte Hälsingborgs stad avhjälpa bl.a. genom att få igång egnahemsbyggande i olika delar av staden. I Planteringen bebyggdes två kvarter vid Östra Tallgatan och Industrigatan med egnahem under loppet av några få år i början av 1920-talet. Längre fram fortsatte egnahemsbyggandet i Miatorp och Skogen.

Miatorp, Skogen och Triangeln

Miatorp har sitt ursprung i den gård som flyttades från Raus by till nuvarande korsningen av Planteringsvägen och Hästhagsvägen i samband med ett skifte på 1830-talet. Gården fick sitt namn

Planteringsvägen vid Miatorp. Foto ca 1950.

först i slutet av 1800-talet då ett nytt boningshus uppfördes (idag på hörnet vid Decauvillegatan). På ömse sidor om Planteringsvägen i höjd med Miatorp uppfördes under 1800-talets första hälft ett tiotal mindre torp i form av landsvägshus varav några ännu finns kvar. På 1870- och 80-talen förtätades husraden på Planteringsvägens östra sida och 1899 styckades hela egendomen Miatorp i byggnadstomter. Först på 1920-talet kom byggandet igång på Miatorp med flerbostadshus utmed Planteringsvägen och villor i området öster därom.

Området väster om Planteringsvägen har en annan karaktär än Miatorp med tallbevuxna tomter och kallas följdriktigt för Skogen. Förutom några enstaka landsvägshus var området obebyggt till slutet av 1800-talet då det styckades upp i villatomter. Under åren fram till första världskriget byggdes ett trettiotal större och mindre

villor i området, främst utmed Skogsgatan, Planteringsvägen, Miatorpsgatan (tidigare Centralgatan) och Industrigatan. Vid Industrigatan fanns dessutom två förlustelseställen, Oscarsro och Skogshem, samt ett par industrier, Margarinfabriken Fenix och AB Plåtförädling. 1905-06 uppförde Helsingborg-Råå-Ramlösa Järnvägs AB vagnhallar m.m. vid Triangeln och drygt tio år senare uppfördes Vanföoreanstaltens skolhem i den täta skogen strax söder om Miatorpsgatan. På 1920-talet var byggnadsverksamheten livlig i villakvarteren mellan Skogsgatan och Miatorpsgatan och ett decennium längre fram påbörjades bebyggandet av kvarteren söder därom. Där byggdes en del villor, men främst flerbostadshus mellan ca 1930 och 1970.

Kopparverket, Valhallaområdet och Högasten

Frånsett en mindre gård vid Högasten var den sydligaste delen av Planteringen så gott som obebyggd fram till sekelskiftet 1900. Då konsuln Nils Persson beslöt att flytta Kopparverket från Söder till

Planteringsvägen vid Norrered. Foto ca 1930.

Planteringen kom byggandet igång. Det nya Kopparverket stod färdigt 1902, men redan i slutet av 1890-talet byggdes de första husen vid Valhallagatan och Torpgatan. Mellan 1905 och 1910 var byggnadsverksamheten livlig i området och vid sidan om ett stort antal mindre bostadshus uppfördes också ett tiotal större flerbostadshus. Trots vissa förbättringar hade Valhallaområdet ett dåligt rykte p.g.a. de mestadels undermåliga bostäderna och närheten till Kopparverket. Därför beslöt stadens styrande att avsätta kvarteren för industriändamål och mellan ca 1965 och 1990 revs större delen av den äldre bostadsbebyggelsen. Idag återstår endast ett fåtal hus, men inemellan döljer sig rester av gamla villatragårdar med fruktträd.

För att förbättra bostadsförhållandena för sina anställda satsade Kopparverket på att uppföra hus i egen regi. I början av 1920-

talet föreslog direktören N. P. Mathiasson för Reymersholms Gamla Industri AB (dåvarande ägare till Kopparverket) att ett större område med radhus för arbetarna skulle byggas söder om Koppargatan mellan Planteringsvägen och Industrigatan. Mathiasson åkte på en resa till Nederländerna och Tyskland tillsammans med ett par av företagets ingenjörer, stadsingenjören Sigfrid Ewald och arkitekten Mauritz S:son Claes för att studera egnahemsarkitektur. Med utgångspunkt från vad de sett under resan fick Ewald i uppdrag att tillsammans med

Stadsplan över radhuskvarteren. Upprättad av Sigfrid Ewald 1924.

Stockholmsarkitekten Sven Markelius upprätta en stadsplan för radhusområdet medan Claes i samråd med Markelius fick göra typritningar till husen. De första radhusen uppfördes 1925 och under de kommande två åren uppfördes sammanlagt 101 hus. Därefter avstannade planerna och resten av radhusområdet kom aldrig till utförande.

På 1950-talets slut uppförde Helsingborgshem och Riksbyggen flerbostadshus i Planterings sydligaste område, Högasten. För övrigt har byggnadsverksamheten under 1900-talets andra hälft i denna del av Planteringen främst bestått av industribyggnad. Dels har Kopparverket vuxit och går idag under namnet Kemira Kemi och dels har flera nya industriverksamheter vuxit upp på det alltmer avfolkade Valhallaområdet.

Adam Katzeff

PLANTERINGEN; *Kulturslingan*

1. Wienergatan 24

Byggår: 1903
Arkitekt: Okänd
Byggherre: Arbetaren August Palmqvist

Wienergatan 24 är det enda kvarvarande huset från kvarterets första utbyggnad i början av 1900-talet. Arbetaren Palmqvists lilla hyreshus representerar en byggnadstyp som före de stora saneringarna var vanlig ute i Planteringen. Det är tidstypiskt med sina fasader av mönstermurat tegel och välbevarat trots vissa förändringar under de senaste decennierna.

2. Öresundsgatan 3, "Maltfabriken"

*Här finns konstverket
"Maltfabriken"*

Byggår: Ca 1862 och 1914
Arkitekter: Okända
Byggherrar: Okänd respektive maltgöraren Anders Nilsson

Maltfabriken byggdes ursprungligen som en ekonomibyggnad till en fastighet utmed Planteringsvägen. På 1880-talet köptes huset av Anders Nilsson som där startade en maltfabrik. Kring 1900 uppfördes en envåningslänga inåt tomten och 1914 på- och ombyggdes gatubyggnaden till sitt nuvarande utseende. 1924 påbyggdes även gårdsbyggnaden och tio år senare tillkom trevåningsbyggnaden längst in på tomten.

3. Planteringsvägen 16-Öresundsgatan 2

*Här finns konstverket
"Emballage"*

Byggår: 1898-99
Arkitekt: Troligen Mauritz Frohm
Byggherre: Handlanden Carl Rasmussen

Detta är ett typiskt Planteringshus från det förra sekelskiftet, uppfört i dåtidens modestil, nyrenässans, och sannolikt ritat av stadsarkitekten i Helsingborg, Mauritz Frohm. Husets byggherre, handlanden Carl Rasmussen, drev under många år en kolonial- och diversehandel i en affärslokal i hörnhusets bottenplan. På 1980-talet renoverades hörnhuset och den bakomliggande ekonomilängan samtidigt som en tillbyggnad uppfördes utmed Planteringsvägen.

4. Östra Sandviksgatan 1-Planteringsvägen 14

Byggår: 1884, ca 1892 och ca 1897
Arkitekt: Troligen Per Jönsson
Byggherre: Snickaren/byggmästaren Per Jönsson

Byggmästaren Per Jönsson var en centralfigur i Planteringen och flitigt engagerad i olika kommunala uppdrag. Dessa tre hus uppförde han i slutet av 1800-talet, mittendelen först, därefter hörndelen och slutligen tvåvåningsdelen. Stilen varierar, men genomgående är valet av tegel som fasadmateriäl. Tillsammans med den gamla gårdsbyggnaden utgör bebyggelsen en välbevarad helhetsmiljö av ett slag som tidigare var vanlig i Planteringen.

5. Industrigatan 15-Östra Sandviksgatan 15 *Här finns konstverket "Litet är vackert"*

Byggår: Ca 1895
Arkitekt: Okänd
Byggherre: Snickaren Per Nilsson

Före saneringarna i Planteringen fanns det många bostadshus i form av halvhus inne på tomterna av vilka detta är ett av få bevarade. Även om fönster och dörrar bytts ut och tegelfasaden målats, har huset fortfarande kvar sin ursprungskaraktär. På tomten låg ursprungligen ett stort hus mot gatan som revs på 1890-talet för att ge plats åt Décauvillejärnvägen.

6. Västra Sandviksgatan 23,25 *Här finns konstverket "Integritet"*

Byggår: Ca 1885
Arkitekt: Troligen Mauritz Frohm
Byggherrar: Muraren Olof Svensson och arbetaren Olof Andersson

Längs Sandviksgatan uppfördes ett flertal parhus i slutet av 1800-talet. Västra Sandviksgatan 23 och 25 är med sina två hela våningar ett gott exempel på denna hustyp. Byggnaden är välbevarad med sin dekorerade putsfasad, gamla entrédörrar och fönster i äldre stil. Även det stora gårdshuset bakom 23:an är värt att uppmärksammas.

7. Gångstigen *Konstverket "Förlorat paradiset"*

8. "Fabriks AB Victoria", "Kå-Kå"

*Här finns konstverket
"Kå-kå"*

Byggår: 1927 och 1928
Arkitekt: Gustav Lohse
Byggherre: Fabriks AB Victoria

År 1905 startade stearin- och såpfabriken Lux sin verksamhet i en idag riven byggnad utmed Industrigatan. Under första världskriget styrdes verksamheten över till tvåttillverkning och senare kompletterades den med fabriker för margarin och marsipan. Kring 1917 uppfördes den äldsta bevarade byggnaden inne på gården och tio år senare uppfördes byggnaden utmed Västra Fridhemsgatan i två etapper.

*Här finns konstverket
"TriVselfaktor"*

9. Industrigatan 35-Västra Fridhemsgatan 10,12,14

Byggår: 1929-34
Arkitekter: John Billberg, Alfred Arvidson och Filip Lundgren
Byggherrar: Byggnadssnickaren Gunnar Johansson m.fl.

Dessa fyra byggnader utgjorde ursprungligen fyra olika fastigheter, men sammanslogs till en i samband med att de renoverades i början av 1980-talet. Hörnhuset vid Industrigatan är det stiligaste, ritat av arkitekten John Billberg och delvis en pendang till hans samtida hus på andra sidan gatan. De tre andra husen, två i klassicistisk stil och ett i funktistil, har en betydligt enklare karaktär.

10. Östra Fridhemsgatan 4 *Konstverket "Kommunikation"*

11. "Jacquardväveriet" *Konstverket "Livsväv"*

12. "Jacquardväveriets tvättereri"

Byggår: Ca 1921
Arkitekt: Ola Anderson
Byggherre: Helsingborgs Jacquard Väfveri AB

Från 1899 till 1980-talet låg en av Helsingborgs många textilindustrier, Jacquardväveriet i kvarteret. Som en sista rest av den en gång så stora anläggningen, finns en liten envåningsbyggnad uppförd som tvättereri. Stilen med mönstermurade tegelfasader i gult och rött liksom rundade portvalv var genomgående i de äldre byggnaderna på området, som alla var ritade av Ola Anderson.

13. Södra Ljunggatan 25, villa "Beatehus"

Byggår: Ca 1923
Arkitekt: Henrik Sjöström, Lund
Byggherre: Kontorschefen Elisabeth Hallberg

Redan på 1890-talet uppförde Elisabeth Hallberg en villa med adress Västra Tallgatan 16. Sedan hon sålt den lät hon 1923 uppföra denna ståtliga villabyggnad, som är mycket välbevarad. Huset är det enda kända i Helsingborg ritat av lundaarkitekten Henrik Sjöström, som var gift med Elisabeth Hallbergs syster Elsa.

14. Tallplanteringen

Än idag finner man runt om i Planteringen en del av de många tallar som planterades där i början av 1800-talet och sedermera gav stadsdelen dess namn. Längs de skånska och halländska kusterna gjordes många sådana planteringar vid samma tid för att binda flygsanden som utöver att göra marken obrukbar, även förödde intilliggande jordbruksmark. Utöver stadsdelens namn, minner även flera gatunamn om tallplanteringarna som t.ex. Furutorpsgatan (på Söder), Tallgatan, Furugatan och Skogsgatan.

15. Spårvägen

År 1891 byggdes den smalspåriga s.k. Décauvilljärnvägen från Helsingborg till Råå och Ramlösa. Den drogs till större delen genom Planteringen i nordsydlig riktning mellan landsvägen (Planteringsvägen) och Öresund. När järnvägen blev normalspårig 1906 anlades en regelrätt gata på dess ömse sidor, då kallad Spårvägs-gatan, idag Industrigatan. 1924 blev järnvägen en del av stadens spårvägsnät som i sin tur lades ner 1967.

16. Triangelaskogen *Konstverket "Inblick"*

17. Raus Planterings skola *Här finns konstverket
"Kunskapsresenärerna"*

18. Östra Tallgatan 6-Tryckerigatan 31

Byggår: 1927
Arkitekt: Alfred Arvidson
Byggherre: Rörläggaren Edvard Nilsson

Ett av de många ganska allmogliga 1920-talshus i Planteringen, som trots detta håller hög kvalitet i material och utförande. Husen intill längs Östra Tallgatan uppfördes kring 1940 som Helsingborgs första HSB-hus.

19. Östra Fridhemsgatan 1-Planteringsvägen 40 *Här finns konstverket
"Får jag lov?"*

Byggår: 1946
Arkitekt: Hugo B. Jonsson
Byggherre: Byggmästaren Albin Tapper

På denna tomt uppfördes på 1870-talet en ståtlig villa med namnet "Fridhem". I slutet av 1800-talet låg här en tid också en förlustespark med samma namn. Villan ersattes på 1940-talet av ett modernt flerbostadshus. Detta byggdes i sin tur om på 1980-talet, men har fortfarande en stark 40-talsprägel med intressanta detaljer som t.ex. de snedställda burspråken.

20. "Rosenknoppen"

Byggår: 1957-61
Arkitekt: Erik och Henry Andersson/
Arton Konsulterande Arkitekter SAR
Byggherre: AB Hälsingborgshem

Kv. Rosenknoppen var Hälsingborgshems första stora saneringsprojektet. Den äldre småskaliga bebyggelsen ersattes åren 1957-61 av höghus i sju till tio våningar efter ritningar av arkitekterna Erik och Henry Andersson (från 1959 Arton Konsulterande Arkitekter SAR). De två första byggnadsetapperna utmed Wienergatan utformades på ett förhållandevis traditionellt vis som höga lamellhus med sadeltak medan de övriga husen fick ett modernistiskt formspråk. Lösningen med de indragna balkongerna i västerläge återfinns också på Elinebergshöghusen, ett annat av bröderna Anderssons projekt.

- Kulturslingan; konstverk
- Kulturslingan; arkitektur
- Arkitekturslingan från Triangeln till Högasten

PLANTERINGEN; *arkitekturslinga* från Triangeln till Högasten

A. Lövstigen 18, villa "Rosenhill"

Byggår: 1922-23
Arkitekt: Nils J. Lundgren
Byggherre: Muraren August W. Rosberg

Kvarteren Tallkotten och Bladet bebyggdes med små egnahemsvillor i början av 1920-talet. Den första villan var ett provhus av trä som uppfördes av Hälsingborgs stad i hörnet av Industrigatan och Östra Tallgatan. Villa Rosenhill är som sitt namn en osedvanligt romantiskt präglad egnahemsvilla med gavlar prydda av fuskorsvirke.

B. Skogsgatan, "Bussgaraget"

Byggår: 1944-45
Arkitekt: Erik Ivar Wihlborg
Byggherre: Hälsingborgs stad

Där Décauvillejärnvägens båda linjer mot Ramlösa och Råå möttes bildade spåren en triangel och på denna plats som snabbt fick namnet "Triangeln" uppfördes en kombinerad verkstad och vagnhall 1905-06. Efter att järnvägen inlemmats i stadens spårvägsnät blev Triangeln successivt centrum för Helsingborgs Stads Spårvägar. De började med busstrafik 1928 och i mitten av 1940-talet uppfördes detta bussgarage i funktionalistisk stil. Sommaren 2005 lämnade kollektivtrafiken Triangeln efter nära 100 år på platsen.

Fasadritning till Bussgaraget av Erik Ivar Wihlborg 1944.

C. Industrigatan 83, "Kemira Kemis kontorsbyggnad"

Byggår: 1954-55
Arkitekt: Mogens Mogensen
Byggherre: Reymersholms Gamla Industri AB

När Reymersholms Gamla Industri AB (sedermera Boliden, idag Kemira Kemi) uppförde en kontorsbyggnad i mitten av 1950-talet sparades det inte. Den modernistiska byggnaden fick fasader av hårdbränt Helsingborgstegel under ett utskjutande tak av koppar. Marken runt om byggnaden planerades efter trädgårdsarkitekten Per Åke Fribergs ritningar och 1966 sattes skulpturen "Collage" av konstnären Bengt Orup upp intill kontorsbyggnaden.

Fasadritningar av Hugo Malmborg, 1929-1931.

D. Vegeholmogatan 9, 15, 17, 19, 21 och Kristinelundsgatan 10-Rössjöholmogatan 2

Byggår: 1929-31
 Arkitekt: Hugo Malmborg
 Byggherre: Reymersholms Gamla Industri AB

Efter att Kopparverket uppfört bostäder åt sina ingenjörer och arbetare (se littera R och S) kom turen till tjänstemännen. Åt dem uppfördes dessa villor i kv. Årtskockan som ritades av bolagets fastighetskamrer, Hugo Malmborg. Villorna utformades i 1920-talsklassicism med putsade fasader i mustiga kulörer och sirliga dekorationer. Några av husen har förvanskats medan övriga har kvar sina tidstypiska detaljer.

E. "Vanförestaltens skolhem"

Byggår: 1917-18
 Arkitekt: Gustaf W. Widmark
 Byggherre: Föreningen för bistånd åt vanföra

På 1890-talet startades Vanförestalten, ett hem för rörelsehindrade i Helsingborg. 1916 beslöts att utvidga verksamheten med ett skolhem i Planteringen. Efter en mindre tävling fick arkitekten Gustaf W. Widmark uppdraget att utforma byggnaden. Den fick ett närmast klosterlikt yttre med oregelbunden grundplan, tunga tegelmurar, höga tegeltak, småspröjsade fönster och muromgärdad trädgård. I början av 1980-talet byggde HSB om huset till bostadsrättslägenheter.

Vanförestaltens skolhem. Foto ca 1920.

F. Albrogatan 1-Planteringsvägen 123

Byggår: 1954
 Arkitekt: Johnny Ekström
 Byggherre: Byggmästaren John Nilsson

Byggmästaren John Nilsson var en av Helsingborgs verkliga storbyggmästare under perioden 1925-65 och uppförde många villor och flerbostadshus, inte minst kring Miatorp. Detta hus är typiskt för 1950-talet med sina vackert murade tegelfasader, snedställda burspråk och rundade balkonger. Trots sina mer än 50 år på nacken har nästan inget av husets exteriör förändrats.

G. Planteringsvägen 109

Byggår: Ca 1878
Arkitekt: Okänd
Byggherre: Arbetaren Johannes Jönsson

På den östra sidan av Planteringsvägen återstår tre av de gamla landsvägshusen varav detta troligen är det yngsta, men också bäst bevarade. Även om dörrar, fönster och takmaterial bytts ut har byggnadens grundform bevarats. Ursprungligen fanns det två lägenheter i huset, en på varje sida om entrén.

H. Planteringsvägen 95-Sälggatan 2

Byggår: 1962-63
Arkitekt: Filip Lundgrens Arkitektkontor
Byggherre: Byggmästaren John Nilsson

Till skillnad från John Nilssons ganska lågmälda hus längre söderut på Planteringsvägen har nr 95 en mer framträdande arkitektur med tätt sittande indragna balkonger krönta av uppskjutande frontespiser i vindsvåningen. Detta gör att fasaden mot Planteringsvägen inte framstår som monoton trots sin längd. Arkitekturen är osedvanligt livaktig för att vara ett 1960-talshus.

I. Torsgatan 6, villa "Linnéa", "Skogshill"

Byggår: 1905-06
Arkitekt: Okänd
Byggherre: Snickaren Oskar Gustafsson

Villa Skogshill visar med sin arkitektur hur sekelskiftets arkitekter och byggare med enkla medel kunde skapa en kontrastrik arkitektur i puts och tegel. Idag rymmer huset endast en bostad, men från början rymde det tre lägenheter. Torsgatan 4 intill var ursprungligen närmast identisk med villa Skogshill, men har genom ombyggnader fått ett helt nytt utseende.

J. Skogsfrugatan 13-Klittergatan 7

Byggår: 1948-49
Arkitekt: Erik och Henry Andersson
Byggherre: Byggmästaren John Nilsson

I slutet av 1920-talet bosatte sig byggmästaren John Nilsson och hans familj i en egenhändigt uppförd villa vid Bäckamansgatan. 20 år senare fick familjen en mera modern bostad i och med uppförandet av denna villa. Den är ett välbevarat exempel på 1940-talsarkitektur med vackra och välgjorda detaljer som det mönstermurade teglet och burspråket med kopparklädsel och lackade trädetaljer.

K. Planteringsvägen 76, 78

Byggår: Troligen 1830-tal
Arkitekter: Okända
Byggherrar: Okända

Inte mycket mer än formen återstår av ursprunget till dessa små landsvägshus, men genom sin litenhet och låga takfot vittnar husen trots allt om den bebyggelse som uppfördes utmed landsvägen (Planteringsvägen) under 1800-talets första hälft. Här vid Miatorp uppfördes troligen vid samma tid även Planteringsvägen nr 103-107 samt det idag rivna nr 80.

L. Planteringsvägen 74, villa "Skogslugnet"

Byggår: 1901
Arkitekt: Okänd
Byggherre: Arbetaren Olof Jönsson

Villa Skogslugnet är ett synnerligen välbevarat exempel på de villor som uppfördes i kvarteren söder om Triangeln kring sekelskiftet 1900. Den odekorerade tegelfasaden pryds av en glasveranda, ett inslag som tidigare var mycket vanligt i Planteringen, men idag i stort sett försvunnit.

M. Planteringsvägen 81

Byggår: 1926-27
 Arkitekt: Hugo B. Jonsson
 Byggherre: Fröken Hertha Moberg

Om man frånsér takkuporna är Planteringsvägen 81 i stort sett oförändrat sedan det var nytt. Stilen är gracil 1920-talsklassicism utmärkt av en symmetrisk fasadupbyggnad och dekor hämtad från antikens klassiska arkitektur. Husets arkitekt, Hugo B. Jonsson, ritade många hus i denna stil i Helsingborg på 1920- och 30-talen.

Perspektivskiss av Mogens Mogensen, ca 1940.

N. Hästhagsvägen 1, "Cykelfabriken King", "Överskottsbolaget"

Byggår: 1939 och 1946
 Arkitekt: Mogens Mogensen
 Byggherre: Industrikompaniet

Den före detta cykelfabriken King är ritad av funkisarkitekten framför andra i Helsingborg, Mogens Mogensen. Fabriksbyggnaden uppfördes i två etapper, först den bakomliggande fabriksdelen och sedan den framförliggande kontorsdelen. Ombyggnader till trots har byggnaden fortfarande kvar sina karaktärsdrag: Slåta putsfasader, plant tak, långa fönsterband och uppglasat trapphus.

Villa Ebbasminne. Foto ca 1902.

O. Decauvillegatan 3, villa "Ebbasminne", "Sönnebo"

Byggår: Ca 1901
 Arkitekt: Troligen Ola Anderson
 Byggherre: Byggmästaren Ferdinand Wilhelm Landberg

Mitt bland Miatorps många egnahemsvillor gömmer sig denna borgerliga sekelskiftesvilla. Dess byggnadsstil med en oregelbunden planlösning, tegelfasader och en loggia vid entrén är typisk för tiden. Mycket tyder på att villa "Ebbasminne" ritades av villaarkitekten framför andra i Helsingborg, Ola Anderson, som samarbetade med byggherren i projekt som Raus Planterings skola och Jacquardväveriet.

P. Långevadsgatan 1-Blåklintsgatan 10

Byggår: 1927-28
Arkitekt: Bror E. Jacobsson
Byggherre: Kommunalarbetaren Elias A. Rosenberg

Villorna på Miatorp benämns oftast egna även om många av dem liksom detta rymmer mer än en bostad. Långevadsgatan 1 byggdes med två enrumslägenheter i bottenvåningen och en fyrarummare i ovanvåningen. Husets arkitekt, byggmästaren Bror E. Jacobsson, ritade ett stort antal villalikhande hyreshus i Planteringen på 1920-talet varav detta är osedvanligt stilrent med sin herrgårdsliknande arkitektur.

Q. Rusthållsgatan 10-18-Norrehedsgatan 9-17, "Solgårdarna"

Byggår: 1944-45
Arkitekt: Erik Ivar Wihlborg
Byggherre: Stiftelsen Solgårdar i Hälsingborg

Under 1930- och 40-talen uppfördes i Helsingborg flera s.k. Solgårdar, d.v.s. hus med lägenheter för barnrika familjer. Husen fick ett solitt yttre med fasader av rödbrunt Helsingborgstegel och lägenheterna försågs med moderniteter som toalett och badrum. På 1990-talet byggdes husen om varvid lägenheterna slogs samman och försågs med stora balkonger mot gården.

R. Koppargatan 14, 16, 18

Byggår: 1915-16
Arkitekt: Ola Anderson
Byggherre: Helsingborgs Kopparverks AB

Som många storindustrier började Kopparverket bygga bostäder åt sina anställda. Först ut i raden blev dessa tre villor som byggdes för bolagets ingenjörer. Liksom de flesta av Kopparverkets äldre byggnader ritades de av arkitekten Ola Anderson. Stilen med tunga tegelfasader och branta tak är typisk för 1910-talets modestil, nationalromantiken.

S. "Kopparverkets radhus"

Byggår: 1925-27
Arkitekt: Mauritz S:son Claes
Byggherre: Reymersholms Gamla Industri AB

Ett tiotal år efter byggandet av ingenjörsvillorna uppfördes bostäder för Kopparverkets arbetare i form av ett hundratal radhus. Idéerna till bebyggelsen hämtades från Nederländerna och Tyskland, men arkitekten Mauritz S:son Claes gav också byggnaderna en skånsk prägel. Från början var bara husens nedervåningar inredda till bostäder, men så småningom byggdes också rum på vindarna.

T. Valhallagatan 5

Byggår: Ca 1904
Arkitekt: Okänd
Byggherre: Arbetaren Anders Jönsson

Valhallagatan 5 är ett gott exempel på den småskaliga bebyggelse som tidigare fanns i området. Byggherren, Anders Jönsson (allmänt kallad "Klöen" p.g.a. av hans genom olycka vanskapta högerhand), kom från enkla förhållanden och arbetade på Kopparverket. Han var mycket uppfinningsrik och startade 1908 ett företag för tillverkning av acetylengasverk. Firman växte och förvandlades med tiden till storindustrin AB Plåtförädlingen, med Jönssons egen uppfinning, plåtradiatorer, som främsta produkt.

U. Odengatan 16

Byggår: 1931-32
Arkitekt: Nils J. Lundgren
Byggherre: Byggmästaren Edvard Lindholm

Bebyggelsen i Valhallaområdet var oerhört varierad med små enfamiljshus och flerbostadshus av varierande storlek. Av de senare återstår idag endast detta tvåvåningshus som nästan mirakulöst fått stå kvar utmed den för övrigt avrivna norra sidan av Odengatan. Sin enkelhet till trots är det ett välbyggt hus med tidstypiska och välbevarade detaljer.

V. Planteringsvägen 196-120-Högastensgatan 2-12-Ymersgatan 1-9-Odengatan 1-21

Byggår: 1957-60
Arkitekt: Erik och Henry Andersson
Byggherre: AB Hälsingborgshem

Parallellt med byggandet av de modernistiska höghusen i kv. Rosenknoppen (se nr 20) byggdes med samma byggherre och arkitekter dessa betydligt mer traditionellt utformade tre- och fyrvåningshus. Fasaderna liksom taken kläddes med rött tegel och som balkongfronter användes mörkbetsad träpanel.

W. Ymersgatan 4-26

Byggår: 1960
Arkitekt: Arton Konsulterande Arkitekter SAR
Byggherre: AB Hälsingborgshem

Hälsingborgshems bebyggelse vid Högastensgatan avslutades med denna radhuslänga. Trots att byggmaterialen var desamma som för hyreshusen fick radhusen en modernistisk prägel, främst p.g.a. det flacka taket. Detta var Hälsingborgshems första hyreslägenheter i form av radhus, men fick snart efterföljd på många andra håll i staden.

Kultur i Bostadsområden har genom ett flertal olika projekt lyft fram stadsdelen Planteringen, dess bebyggelse, natur och kultur. Hösten 2001 utkom skriften "Planteringen - en arkitekturguide" och året därpå invigdes Kulturslingan med presentation av ett antal byggnader och konstverk i Planterings norra del, det senare i samarbete med Konstfrämjandet i Skåne och Hälsans stig. Denna gång vidgar vi perspektivet något och lyfter utöver stadsdelens centrum i norr även fram andra områden i Planteringen, från egnahemsbebyggelsen vid Östra Tallgatan i norr till Högastan i söder. Välkomna att utforska nya och okända delar av Planteringen!

Text: Adam Katzeff
Form, illustration: Johan Lahti /illustrated.se
Foto: Adam Katzeff, om inget annat anges
Tryck: Elanders Berlings 2006